

Literatuur:

Schrijvers uit het voormalige Oostblok

Migrantenliteratuur 1990-2015

De gastarbeiders kwamen slechts uit een beperkt aantal landen, inmiddels komen mensen uit de meest uiteenlopende plaatsen ter wereld naar Duitsland. Na de val van de Muur kwamen veel mensen uit de voormalige Oostbloklanden en vooral ook uit Rusland. Een deel van hen, de zogenaamde *Russlanddeutsche*, heeft verre Duitse wortels.

Een persoonlijke worsteling met de oude en de nieuwe cultuur en het zoeken naar verbondenheid en identiteit zijn vaak onderwerp van migrantenliteratuur. In sommige werken belichten schrijvers, zoals Wladimir Kaminer, de Duitse cultuur en maatschappij vanuit een verfrissend nieuw oogpunt. Zijn boeken zijn hierdoor voor grote groepen lezers aantrekkelijk.

Kaminer is geboren in Rusland, maar woont sinds 1990 in Duitsland, hij is een *Russlanddeutscher*. Op zijn 19e verhuisde hij van Moskou naar Berlijn. In zijn populaire en goedverkochte boek 'Russendisko' (2000) beschrijft hij de ervaringen in zijn beginjaren in Duitsland. Hij slaat zijn omgeving geamuseerd en met een zekere afstand gade en doet hiervan in korte hoofdstukken bijzonder grappig verslag. Hij schrijft bijvoorbeeld over zijn eerste woning die hij met twee Russische vrienden deelt, over hun meestal onsuccesvolle zoektocht naar werk, over de internationale vrienden en over de voor hem bevreedende gewoonten van Duitsers. Zijn satirische beschrijving van ecologische, veganistische, esoterische, maar ook strak georganiseerde of uiterst zorgvuldige Duitsers zijn overtrokken, maar erg grappig.

Door zijn populaire optredens bij Berlijnse *Lesebühnen* - open podia waar schrijvers uit hun werk voorlezen - en zijn boek 'Russendisko' werd Kaminer snel bekend en ook gevraagd voor lezingen buiten Berlijn. De meest komische anekdotes uit grote en kleine Duitse plaatsen die hij voor zijn lezingen aandoet, beschrijft hij in 'Mein deutsches Junglebuch' (2003). Het geeft een caleidoskopisch beeld van Duitsland, waar hij veel overeenkomsten ziet, maar ook talloze lokale bijzonderheden.

Ook in latere publicaties schrijft Kaminer komisch over zijn dagelijkse bestaan, al hebben de thema's als culturele verschillen plaats gemaakt voor problemen rond

opgroeïende kinderen, hobby-tuinieren of het kunstenaarsbestaan.

Ook de Pools-Oostenrijkse schrijver Radek Knapp benadert de verschillen tussen voormalig Oostblokland Polen en westers Oostenrijk op een grappige manier. Zijn boek 'Herrn Kukas Empfehlungen' (1999) wordt veel op middelbare scholen gelezen, het is niet alleen satirisch maar ook spannend. De 18-jarige Waldemar reist vanuit Polen naar Oostenrijk. In zijn zoektocht naar geluk komt hij met de verkeerde mensen in aanraking en raakt verzeild in een bankoverval.

Ilija Trojanow is een gelauwerd schrijver die bekend staat om zijn scherpzinnige en maatschappijkritische blik. Hij is geboren in Bulgarije, vanwaar hij als kind met zijn ouders naar Duitsland vluchtte. Trojanow woont nu in Oostenrijk. Hij behandelt in zijn werk herhaaldelijk de verschrikkingen van het communistische regime in zijn geboorteland, zoals in het veelgeprezen 'Macht und Widerstand' (2015). In andere boeken speelt Bulgarije geen concrete rol, maar schrijft hij over vrijheid, onderdrukking en macht. 'Der Weltensammler' (2006) kreeg veel aandacht. Het verhaal is op historische feiten gebaseerd en draait om Richard Burton, een ambtenaar van de Britse Oost-Indische Compagnie die in de 19e eeuw de wereld bereisde. In confrontatie met andere culturen vraagt Burton zich af waar hij nu eigenlijk thuis hoort. Langzaam vervreemdt hij van zijn eigen cultuur.

Trojanow is een veelzijdig auteur met veel originele projecten. Hij schrijft in verschillende genres en zet ook gezamenlijke projecten op, zoals lezingen en publicaties met andere schrijvers als Feridun Zaimoglu en Juli Zeh.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/naslagwerk/1552/schrijvers-uit-het-voormalige-oostblok>